

Lovforslag nr. L 9. Fremsat den 13. januar 1982 af landbrugsministeren

Forslag

til

Lov om biavl

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser.

§ 1. Ved administrationen af denne lov og de i medfør heraf fastsatte bestemmelser bistår landbrugsministeren af statens bisydomsnævn, statens planteavlsforsøg samt af et antal bisydomsinspektører, tilsynsmænd og kyndige biavlere.

Stk. 2. Statens bisydomsnævn består af 5 medlemmer, der udnævnes af landbrugsministeren. Landbrugsministeren udpeger nævnets formand. De øvrige medlemmer udnævnes efter indstilling således:

statens planteavlsudvalg: 1 medlem

statens biavlsforsøg: 1 medlem

biavlere: 2 medlemmer, hvoraf 1 medlem skal være særligt sagkyndig vedrørende bisydomme.

Stk. 3. Landbrugsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om bisydomsnævnets sammensætning og funktion, om autorisation af bisydomsinspektører og tilsynsmænd samt om registrering af kyndige biavlere.

§ 2. Bisydomsinspektører, tilsynsmænd, særligt sagkyndige, der er udsendt af nævnet, samt medlemmer af statens bisydomsnævn skal mod forevisning af behøring legitimisation have uhindret adgang til undersøgelse af bistader og bifamilier samt af alt til bigården hørende materiel og tavlebygning. Ejeren er pligtig at forevise det ovenfor nævnte og til at lade udtage fornødne prøver.

§ 3. Statens bisydomsnævn kan iværksætte forsøgsarbejde med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme hos bier.

Kapitel 2.

Beskyttelse af bier mod forgiftning.

§ 4. Landbrugsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om undersøgelse af midler til bekæmpelse af plantesygdomme, skadedyr og ukrudt samt midler til vækstregulering af planter til konstatering af, hvorvidt midlerne er farlige for bier.

Stk. 2. Ministeren fastsætter nærmere bestemmelser om klassificering og mærkning af midler, som er farlige for bier samt om betaling for de i stk. 1 nævnte undersøgelser.

Stk. 3. Ved giftmidler forstås i denne lov de i stk. 1 nævnte midler, som af ministeren er klassificeret som farlige eller meget farlige for bier.

§ 5. Giftmidler må kun spredes over blomstrende planter, såfremt der ikke derved forårsages forgiftningsskader på bier.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for spredning af giftmidler, der gennemføres til bekæmpelse af pludselige, uforudseelige og omfattende angreb af plantesygdomme eller skadedyr på særlig værdifulde plantekulturer eller som led i en offentlig bekæmpelse af særligt ondartede plantesygdomme eller skadedyr.

Stk. 3. Stk. 1 gælder ikke for forsøg med giftmidler, der gennemføres ved offentlige forsøgsinstitutioner.

Stk. 4. Landbrugsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om den i stk. 2 nævnte spredning af giftmidler.

§ 6. Landbrugsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at der i bestemte vækstperioder ikke må spredes særlige typer af giftmidler over nærmere angivne planter uanset, at de ikke er i blomst.

§ 7. Den, der spreder giftmidler over planter og derved forårsager forgiftningsskader på bier, ifalder erstatningsansvar efter lovgivningens almindelige regler over for biavlere, frøavlere eller andre, som måtte lide tab herved.

Stk. 2. Den, der spreder gift i overensstemmelse med reglerne i § 5, stk. 2 og 3, og med regler, der er fastsat efter § 5, stk. 4, er ansvarlig over for biavlere, frøavlere og andre, som måtte lide tab herved. Ansvarret kan dog nedsættes eller bortfalde over for den, der har modtaget underretning om spredningen på et sådant tidspunkt, at tabet kunne formindskes eller undgås ved rimelige foranstaltninger.

§ 8. Biavlere har pligt til at sørge for god vandforsyning til bierne med henblik på at begrænse skader som følge af spredning af giftmidler.

Kapitel 3.

Voldgift.

§ 9. Tvister om erstatning efter § 7 afgøres ved voldgift.

§ 10. Landbrugsministeren fastsætter regler om landets inddeling i voldgiftskredse. I hver kreds udpeger landbrugsministeren en formand og en suppleant for denne, der begge skal have bestået juridisk kandidateksamen, samt et antal voldgiftsmænd med kendskab til bi- eller planteavl.

Stk. 2. Ved behandlingen af en voldgiftssag deltager formanden samt to af formandens udpegede voldgiftsmænd, hvoraf den ene skal have kendskab til biavl og den anden til planteavl. Formanden kan tilkalde særligt sagkyndige til at bistå ved sagens behandling.

Stk. 3. I forbindelse med behandlingen af en forgiftningssag har voldgiftsnævnets medlemmer adgang til dyrkningsarealer og til udbygninger og tilsvarende lokaler, hvor der opbevares giftmidler, og er berettigede til vederlagsfrit at udtage prøver af planter og

kemikalier i det omfang, sagens behandling gør det nødvendigt.

§ 11. Landbrugsministeren fastsætter nærmere regler for behandlingen af voldgiftssager samt om vederlag til formand, voldgiftsmænd og de særligt sagkyndige, der måtte være tilkaldt, og om sagsomkostninger og deres fordeling.

§ 12. En voldgiftskendelse kan fuldbyrdes 14 dage efter afsigelsen, medmindre kendelsen forinden er indbragt for de almindelige domstole. Den ret, for hvilken kendelsen indbringes, kan tillægge indbringelsen opsættende virkning, selv om kendelsen først indbringes senere end 14 dage efter afsigelsen.

Stk. 2. Kendelsen kan af hver af parterne indbringes for de almindelige domstole. Fristen er 14 dage efter kendelsens afsigelse. Justitsministeren kan undtagelsesvis tillade, at sagen indbringes for domstolene indtil 6 måneder efter voldgiftskendelsens afsigelse.

Stk. 3. Har en part ikke været til stede ved kendelsens afsigelse, regnes de i stk. 1 og 2 nævnte frister dog fra kendelsens forkyndelse for parten.

Stk. 4. Voldgiftskendelsen indbringes for den ret, hvor sagen efter retsplejelovens almindelige regler skal anlægges i 1. instans.

Kapitel 4.

Beskyttelse af bier mod sygdomme.

§ 13. Landbrugsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om forebyggelse, begrænsning og bekæmpelse af farlige bisygdomme, herunder om

1. tilintetgørelse af smittefarlige bifamilier og smittefarligt materiel eller anden behandling af bifamilier mod smitte,
2. flytning af bifamilier og materiel,
3. forbud mod indførsel af bidronninger, levende bier, honning og tavlebygning samt af præparater, der indeholder honning.

Stk. 2. Såfremt der ved foranstaltninger, der gennemføres i medfør af bestemmelser fastsat efter stk. 1, nr. 1, påføres en biavlør økonomisk tab, ydes der erstatning herfor af statskassen. Erstatning ydes ikke, når foranstaltningerne er iværksat som følge af, at biavleren har handlet uagtsomt.

Kapitel 5.

Renavl af bier m.m.

§ 14. Landbrugsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om sikring af renavl af bier, herunder om forbud mod indførsel af bier, som af avlsmæssig grunde må anses som uønskede. Landbrugsministeren kan endvidere for områder, hvor der gennemføres renavl af bier, bidronningavl, forsøgsarbejde eller andre foranstaltninger til biavlens fremme, fastsætte særlige bestemmelser til sikring af dette arbejde.

Kapitel 6.

Straffe- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

§ 15. Den, der ved spredning af giftmidler, der er klassificeret som meget farlige, forsætligt eller groft uagtsomt overtræder § 5, stk. 1, straffes med bøde.

Stk. 2. Ministeren kan i forskrifter fastsæt efter loven fastsætte straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i disse forskrifter. Der kan dog kun fastsættes straf af bøde for forsætlige eller groft uagtsomme overtrædel-

ser af forskrifter efter § 6.

Stk. 3. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber el. lign., kan virksomheden som sådan pålægges bødeansvar.

§ 16. Denne lov træder i kraft den 1. marts 1982.

Stk. 2. Samtidig ophæves

1. Lov nr. 126 af 15. april 1959 om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier og om foranstaltninger til biavlens fremme.
2. lov om beskyttelse af bier, jfr. lovbekendtgørelse nr. 17 af 22. januar 1960.

Stk. 3. De i stk. 2, nr. 1 og 2, nævnte love finder dog fortsat anvendelse på sager om erstatning for skader, der er indtruffet før denne lovs ikrafttræden.

Stk. 4. Bestemmelser fastsat efter den i stk. 2, nr. 1, nævnte lov, forbliver i kraft, indtil de afløses af bestemmelser fastsat efter denne lov.

§ 17. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Dette lovforslag er en genfremsættelse af det i folketingsåret 1981/82, 1. samling, fremsatte forslag, se Folketingstidende 1981/82, forhandlingerne sp. 174-5 og 779-84 samt tillæg A sp. 477.

Ved forslaget foreslås lov om beskyttelse af bier, jfr. lovbekendtgørelse nr. 17 af 22. januar 1960, (bibeskyttelsesloven) og lov nr. 126 af 15. april 1959 om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos bier og om foranstaltninger til biavlens fremme (bisygdomsloven) revideret og samlet i én lov.

Beskyttelsen af bier mod forgiftning af plantebeskyttelsesmidler blev lovfæstet ved lov nr. 111 af 13. april 1954. Denne lov er blevet revideret ved lov nr. 292 af 14. november 1956 og lov nr. 334 af 19. december 1959 og bekendtgjort ved lovbekendtgørelse nr. 17 af 22. januar 1960. Vedrørende de nævnte loves behandling i folketinget henvises til folketingstidende 1953-54: 3012, 3167, 4429, 4802, A. 1839, B. 317, 483, C. 477, 1956-57: 404, 610, 708, 833, A. 135, C. 11 og 1959-60: 912, 1041, 1094, 1358, A. 973, C. 15.

Bekæmpelse af sygdomme hos bier blev lovfæstet ved lov nr. 99 af 8. maj 1908 om bekæmpelse af bipest. Denne lov er senest revideret ved lov nr. 126 af 15. april 1959. Vedrørende folketingets behandling af denne lov henvises til folketingstidende 1959-60: 2939, 3512, 3921, 4051, A. 2125, B. 823, C. 805.

Hovedprincippet i bibeskyttelsesloven er, at den, der spreder eller lade sprede plantebeskyttelsesmidler, som er forsynet med et særligt advarselmærke om farlighed for bier, over blomstrende planter, ifalder erstatningsansvar over for de biavlere, hvis bier derved forgiftes. Erstatningssagerne afgøres af de kommunale mark- og vejfredsnævn, hvis afgørelse kan indbringes for vedkommende civildommer.

Hovedprincippet i bisygdomsloven er, at landbrugsministeren bemyndiges til at træffe foranstaltninger mod en række nærmere angivne sygdomme hos bier samt mod »andre endnu ikke her i landet påviste sygdomme hos bier, når disse sygdomme konstateres her«. Ved administrationen af loven bistås ministeren af statens bisygdomsnævn, statens biavlsforsøg, et antal bisygdomsinspektører

samt et antal tilsynsmænd. Eisygdomsinspektørerne skal i forvejen være autoriseret som tilsynsmænd, og for denne autorisation er det en forudsætning, at vedkommende har fornøden praktisk kendskab til biavl og til behandling af sygdomme hos bier. Loven indeholder desuden bestemmelser om renavl af bier.

Af rationaliseringsgrunde gennemførtes i 1976 en nedsættelse af antallet af tilsynsmænd fra ca. 420 til 123. Samtidig indførtes kategorien registrerede kyndige biavlere, der bistår statens bisygdomsnævn med forskelligt arbejde.

Dette forslags hovedprincipper afviger ikke væsentligt fra ovennævnte principper. De vigtigste ændringer er:

Beskyttelse af bier.

1. Der foreslås indført en klassificering og mærkning i to fareklasser af plantebeskyttelsesmidler og vækstfremmende midler (giftmidler), som er farlige for bier.
2. Der foreslås indført bødestraf for forsætlig og groft uagtsom brug af de farligste midler, såfremt der derved forårsages forgiftningsskader på bier.
3. Det foreslås at alle erstatningskrav henvises til afgørelse ved voldgift.
4. Der foreslås etableret et nyt voldgiftssystem til behandling af erstatningssager.

ad 1. Klassificering af giftmidler.

Ifølge bibeskyttelsesloven forsynes alle giftmidler med samme advarselmærke uanset, at der kan være endda meget stor forskel på midlernes farlighed for bier.

Den, der skal træffe beslutning om en sprøjtning eller pudring, har derfor meget lidt vejledning i sit valg af bekæmpelsesmiddel og kan risikere at vælge et meget farligt middel i tilfælde, hvor et mere skånsomt middel ville være tilstrækkeligt.

Med en klassificering og mærkning af giftmidlerne vil det desuden være muligt at indføre det under 2 nævnte strafansvar for brug af meget farlige midler.

Kun de giftigste midler agtes henført til kategorien »meget farlig for bier«.

ad 2. Strafsansvar.

Bibeskyttelsesloven bygger på princippet om erstatningspligt for den, der forgifter bier ved spredning af giftmidler, medens en sådan handling efter gældende lov er straffri. I lighed med lovgivningerne i andre lande skønnes det hensigtsmæssigt at fastsætte bødestraf for forsærlig eller groft uagtsom brug af de meget farlige midler over åben blomst, såfremt der herved sker forgiftning af bier.

De fleste skader må antages at ske på grund af manglende kendskab til midlernes farlighed for bier; men det har dog vist sig, at enkelte helt bevidst bruger de stærkeste og mest farlige midler over blomstrende planter og lader deres forsikring dække skaden. Strafsansvaret er i alt væsentlig møntet på disse få. Såfremt der ikendes bøde, vil forsikringen muligvis ikke dække, således at den skadelidte kan få vanskelighed ved at få dækket sit tab. Med henblik på sådanne tilfælde burde biavlerorganisationerne eventuelt overveje at etablere en særlig erstatningsfond.

ad 3. Erstatningsansvar.

Det foreslås, at alle erstatningssager, i hvilke der ikke opnås enighed mellem parterne om erstatningens størrelse, skal afgøres ved voldgift efter lovgivningens almindelige regler som andre erstatningssager, jfr. ad 4.

ad 4. Voldgift.

Efter bibeskyttelsesloven afgøres erstatningssager af de kommunale mark- og vejfredsudvalg. Erfaringerne har vist, at mange af disse udvalg står meget fremmede over for denne art sager med det resultat, at sagerne ikke bliver gennemført. Der foreslås derfor en ordning med nye, faste voldgiftsudvalg bestående af en formand og 2 voldgiftsmænd, der skal være henholdsvis planteavlsskyndig og biavlsskyndig.

Landet tænkes inddelt i 5 voldgiftskredse (øerne øst for Storebælt, Fyn med tilliggende øer, Sydjylland, Midtjylland og Nordjylland), hver med en »neutral« formand, der skal være jurist. På grund af sagernes karakter agter man så vidt muligt at beskikke dommere og dommerfuldmægtige som formænd for voldgiftsudvalgene og som suppleanter for formændene. Disse voldgiftskredse tænkes igen opdelt i lokalområder, i alt 22 i hele landet. I hvert lokalområde udpeges en planteavlsskyndig og en biavlsskyndig voldgiftsmand samt en suppleant for disse. Ved denne ordning tilstræbes dels en begrænsning i kørselsudgifter, dels en begrænsning

af antallet af voldgiftsmænd til det strengt nødvendige.

Da der i Danmark normalt opstår mellem 30 og 50 erstatningssager om året, forventes det, at der i de nye voldgiftsudvalg efterhånden vil komme så megen erfaring, at der gennemføres mere rutine i sagerne.

Frøavlere kan lide betydelige tab på grund af manglende bestøvning af deres afgrøder, og der har da også gennem tiden været indbragt en del sager om erstatning til frøavlere for retten. Flere af disse sager er resulteret i, at vedkommende frøavlere har fået tilkendt erstatning ved dom. Da det ikke er hensigtsmæssigt, at samme forgiftning kan give anledning til flere retssager, og da den foreslåede, ændrede voldgift skønnes kvalificeret til også at bedømme frøavlernes erstatningskrav, er det i udkastets § 7 anført, at erstatningsansvar som følge af forgiftningsskader på bier kan gøres gældende af alle, som måtte lide tab herved, herunder også frøavlere.

Sygdомssmitte.

1. Det foreslås, at erstatning for dræbte bifamilier udredes fuldt ud af staten og ikke som hidtil med halvdelen af staten og halvdelen af biavlerforeningerne.
2. Det foreslås, at bestemmelserne om erstatning, når bisygdomsnævnet og dets medarbejdere begår fejl, ophæves, således at behandling af sager herom skal foregå ved de almindelige domstole.

Om andre ændringer af mindre rækkevidde henvises til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Økonomiske og personalemæssige konsekvenser.

De med gennemførelsen af erstatningssager vedr. biforgiftninger forbundne omkostninger vil blive dækket gennem sagsomkostningerne.

Erstatning for dræbte bifamilier foreslås udredt af staten og ikke, som nu, med halvdelen af staten og halvdelen af biavlerforeningerne.

I årene 1976-80 har de samlede erstatningsbeløb udgjort:

	kr.
1976	2.860
1977	20.002
1978	13.180
1979	6.370
1980	19.997
I alt	62.409

Heraf har staten udredet halvdel eller 31.204 kr. i femårsperioden. Merudgiften, såfremt staten havde overtaget hele erstatningsbetalingen, ville således have været 31.204 kr. eller i gennemsnit ca. 6.200 kr. om året.

Erstatningen udredes i dag med 60 kr. pr. omsat bifamilie og maksimalt 150 kr. pr. dræbt bifamilie. Fra og med 1980 reguleres erstatningsbeløbene i takt med Danmarks Biavlerforenings vejledende honningnotering.

Statens udgifter skønnes ikke at ville blive forøget ved gennemførelse af lovforslaget.

Der forudses ikke ansat nyt personale.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen svarer stort set til bisygdomslovens § 2 dog med den tilføjelse, at ministeren tillige kan lade arbejde udføre af kyndige biavlere. Dette skyldes, at der i forbindelse med gennemførelsen af bekendtgørelse nr. 214 af 27. april 1976 om smitsomme sygdomme hos honningbier blev foretaget en reorganisering af bisygdomsnævnets medhjælperstab, hvorved antallet af tilsynsmænd, dvs. personer, der udstyres med en vis offentlig myndighed, blev nedsat betydeligt. Da tilsynsmændene ud over udøvelse af denne myndighed tillige har andre opgaver af mere privat karakter, nemlig fortagelse af syn af bigårde ved flytning og ejerskifte og udstedelse af attester herom, blev der af statens bisygdomsnævn registreret et antal kyndige biavlere, som kan foretage syn og udskrive attester. Dette arbejde betragtes som privat og betaales af vedkommende biavler.

Til § 2.

Bestemmelsen svarer til bisygdomslovens § 4, stk. 1. En bestemmelse svarende til bisygdomslovens § 4, stk. 2, er ikke medtaget i forslaget, da den indeholdes i § 6, stk. 2, i ovennævnte bekendtgørelse af 27. april 1976.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer til bisygdomslovens § 5.

Til § 4.

Der er i laboratorieforsøg påvist betydelige forskelle i giftvirkningen mellem de farligste og de mindre farlige giftmidler, som efter gældende lov hidtil har været forsynet med samme advarsels-

mærke. Det er således påvist, at parathion er mere end 100 gange giftigere end methoxychlor.

Også de mindre giftige midler bør forsynes med advarsel om farlighed for bier; men der bør samtidig gives vejledning om den forskellige farlighed med henblik på, at der i praksis udvises ganske særlig forsigtighed med de farligste midler. Det foreslås derfor, at der indføres en klassificering i 2 fareklasser af giftmidler, som er henholdvis farlige og meget farlige for bier.

Landbrugsministeren foreslås bemyndiget til at fastsætte generelle regler om, i hvilket omfang bekæmpelsesmidler skal være forsynet med advarselsmærke. Afgørelse herom træffes på grundlag af undersøgelser foretaget af statens planteavlsforsøg, hvorunder også statens biavlsforsøg hører. Udgifterne ved undersøgelsen foreslås betalt af producenterne af disse midler.

Til § 5.

Det foreslås, at der gennemføres et betinget forbud mod at sprede giftmidler over blomstrende planter, nemlig såfremt det sker under sådanne forhold og på en sådan måde, at der derved forvoldes forgiftningsskader på bier. Sker der forgiftningsskader som følge af en sådan spredning af giftmidler, kan der blive tale om erstatningsansvar, jfr. § 7, og er der ved spredningen anvendt giftmidler, der i henhold til § 4 er klassificeret som meget farlige for bier vil der yderligere kunne blive tale om bødestraf herfor, jfr. § 15, stk. 1. Bestemmelsen er ny i forhold til bibeskyttelsesloven. I særlige tilfælde kan det være nødvendigt at anvende giftmidler over blomstrende planter selvom der er risiko for forgiftning af bier derved, og det foreslås derfor i stk. 2, at der åbnes mulighed for dispensation fra forbudet,

1. ved pludselige, uforudseelige og omfattende angreb af skadedyr eller plantesygdomme på særligt værdifulde plantekulturer. For disse tilfælde er det en betingelse, at spredningen af giftmidlerne sker efter retningslinier fastsat af landbrugsministeriet. Der agtes her fastsat regler svarende til de bestemmelser, der indeholdes i bibeskyttelseslovens § 4, dog med den ændring, at den, der ønsker at sprede giftmidler over blomstrende planter, skal rette henvendelse til den stedlige bisygdomsinspektør og ikke til kommunen.
2. ved offentlig bekæmpelse af særligt ondartede plantesygdomme og skadedyr. Også her forudsættes betingelserne for midlernes anvendelse fastsat af landbrugsministeriet.

3. for forsøgsarbejde i offentlige forsøgsinstitutioner, der er nødvendigt for at finde frem til metoder til at ophæve midlernes farlighed for bier.

En spredning gennemført efter stk. 2 og 3 vil herefter være straffri, selv om der ved spredningen er anvendt midler, der er klassificeret som meget farlige for bier. Såfremt der ved spredningen er forårsaget forgiftningsskader på bier, vil skadevolder dog ifalde erstatningsansvar efter § 7, medmindre han forud for påbegyndelse af spredning i det omfang, det var muligt har advaret de omkringboende biavlere om risikoen for forgiftningsskader, og disse biavlere har haft rimelig mulighed for at træffe foranstaltninger mod sådanne forgiftningsskaders indtræden.

Til § 6.

Bestemmelsen er ny. Efter bibeskyttelsesloven ydes erstatning kun for skader forårsaget ved spredning af giftmidler over *blomstrende* planter, selvom der i visse begrænsede tilfælde kan ske skader også ved spredning uden for blomstringstiden, bl. a. hvis der ikke er god vandforsyning, så bierne tvinges til at indsamle dug, der kan være sprøjtet. På den anden side er tilstedeværelsen af blomster det eneste anvendelige kriterium for, hvornår der ikke må sprøjtes, hvorfor det gamle princip bør opretholdes som den altovervejende hovedregel.

I visse afgrøder (f. eks. hestebønner) kan der ske alvorlige biforgiftningsskader som følge af anvendelsen af særlige typer af giftmidler (systemiske midler) for blomstringen. For sådanne afgrøder, der dyrkes i et vist omfang, kan det være rimeligt at udvide den sprøjtefri periode, hvorfor det foreslås, at landbrugsministeren skal kunne fastsætte bestemmelser herom.

Til § 7.

Der foreslås indført erstatningspligt efter sammen principper, som gælder i andre erstatningssager, dvs. at det efter en konkret bedømmelse skal afgøres, om skadevolder har handlet forsægtligt eller så uagtsomt, at han efter almindelig erstatningsretlige regler bør pålægges at erstatte den skete skade. En betingelse for, at erstatningsansvar kan statuere, vil være, at der er handlet uforsvarligt i forbindelse med spredningen, og dette vil som hovedregel være tilfældet, såfremt der er spredt giftmidler over *blomstrende* planter. Det kan ganske vist undertiden være vanskeligt at konstatere, hvornår der er tilstrækkeligt mange planter på

et areal til, at et giftmiddel kan gøre skade. I rapsmarker vil der være fare for biforgiftning straks fra blomstringens begyndelse.

Erstatningsansvar vil også kunne ifaldes for skader, der forårsages på tilstødende arealer.

Til § 8.

Bestemmelsen svarer til § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, i bibeskyttelsesloven, og foreskriver, at biavleren skal sørge for god vandforsyning til bierne. Forskriften er i øvrigt i biavlerens egen interesse, da han ellers risikerer, at bierne samler dug fra bladene på ikke blomstrende planter, der kan være sprøjtet, og det må anses som tvivlsomt, hvorvidt han vil kunne gennemføre et erstatningskrav i så tilfælde.

Bestemmelsen i bibeskyttelseslovens § 2, nr. 2, om anmeldelse til kommunen af bistaders placering, er ikke medtaget i dette forslag. Dels er anmeldelse kun foretaget i særdeles begrænset omfang, dels har bestemmelsen givet anledning til misforståelser, navnlig derved, at erstatning er blevet nægtet alene på grundlag af manglende anmeldelse og uden vurdering af, om skaden kunne være undgået ved en anmeldelse. I stedet for forudsættes den lokale bisygdomsinspektør at medvirke, når der er behov for oplysning om bistadernes placering.

Til § 9.

Der henvises til de generelle bemærkninger til lovforslaget.

Til §§ 10–12.

Bestemmelserne om voldtgiftssagers behandling indeholdes i bibeskyttelsesloven, §§ 5–17. I dette forslag er de vigtigste af disse bestemmelser samlet i §§ 10–12, der i øvrigt forudsættes udfyldt ved forskrifter fra landbrugsministeriet.

Der henvises til den i de almindelige bemærkninger indeholdte redegørelse om de påtænkte hovedprincipper for voldtgiftens organisation, idet det yderligere skal oplyses, at der påtænkes fastsæt følgende bestemmelser ved bekendtgørelse:

Den biavler eller frøavler, som ønsker at kræve erstatning for tab som følge af forgiftning af bier, skal rette henvendelse til en af voldtgiftsmændene i vedkommende lokalområde. Henvendelse skal ske snarest muligt, efter at klageren er blevet bekendt med skaden. Den nuværende bestemmelse i bibeskyttelseslovens § 5, stk. 1, hvorefter henvendelsen så vidt muligt skal fremsættes inden 24 timer, efter

at klageren har konstateret skaden, påtænkes ikke opretholdt, da bestemmelsen har givet anledning til misforståelser. Det findes at være tilstrækkeligt, at klagen indgives på et tidspunkt, hvor beviset for skaden og dens årsag endnu er til stede. Det kan i øvrigt være forskelligt, hvornår skaden konstateres, afhængigt af stadernes placering i forhold til biavlerens bolig og dermed af, hvor hyppigt biavleren kan tilse bierne. Hvis klage indgives så sent, at bevis for skaden ikke længere er til stede, vil der ikke kunne gives erstatning.

Klagen bør indeholde oplysninger om navnet på ejeren eller brugeren af de arealer, på hvilke afgrøden formenten at være behandlet med giftmidler og således at være årsag til skaden, evt. tillige navnet på den, der erhvervsmæssigt har foretaget sprøjtningen.

De 2 voldgiftsmænd skal derefter i forening snarest muligt vurdere skadens omfang og forsøge at fastslå skadens årsag.

Snarest muligt herefter skal den formodede skadevolder tilsiges til vurderingsforretningen og forhandling om sagen, der ledes af voldgiftsudvalgets formand.

Der påtænkes fastsat regler om beregningen af tabene, hvori vil indgå beregning af tabt honningudbytte på grundlag af tidligere års produktion og sammenligning med andre biavlernes produktion i det år, i hvilket skaden er sket. Prisen forudses at skulle baseres på Danmarks Biavlerforenings vejledende honningnotering.

For så vidt angår frøavlernes tab på grund af manglende bestøvning af afgrøder, forudses erstatningen normalt fastsat til udgifterne til leje af et tilsvarende antal bifamilier. Hvis skaden ikke har kunnet afværges ved sådan leje, fordi det ikke har været muligt at skaffe bifamilier i tide til bestøvningen, kan der blive tale om at beregne erstatningen på grundlag af den mindre høst, som anslås dels på grundlag af producentens tidligere avl, dels under hensyntagen til udbytterne i tilsvarende marker på egnen.

Til § 13.

De gældende bestemmelser findes i bisygdomslovens § 1, stk. 1, og stk. 2, 1. og 2. punktum. Forslaget afviger fra disse bestemmelser ved at undlade at nævne de sygdomme, til hvis bekæmpelse

der kan gennemføres offentlige foranstaltninger. Bestemmelsen giver ministeren en generel bemyndigelse til at gennemføre en række foranstaltninger mod farlige bisygdomme. Bemyndigelsen agtes kun benyttet mod farlige bisygdomme, til hvis bekæmpelse der foreligger egnede bekæmpelsesmåder, såfremt disse sygdomme konstateres. På nuværende tidspunkt agtes der således kun gennemført foranstaltninger med *Bacillus larvae* (ondartet bipest), *Aspergillus flavus* (stenyngel), *Acarapis woodi* (midesyge) og *Varroa jacobsoni* (varroasyge) samt i begrænset omfang *Streptococcus pluton* (europæisk bipest).

De øvrige bestemmelser i bisygdomslovens § 1 er ikke medtaget i forslaget. De udeladte bestemmelser vedrører voldgift, som foreslås at skulle bortfalde, således at sagerne behandles ved de almindelige domstole. Bestemmelsen er brugt meget sjældent og så vidt vides har der kun været én voldgiftssag efter bisygdomsloven. Der kan således ikke, som tilfældet er i forgiftningssager, indarbejdes en rutine, og nødvendigheden af at nedsætte en voldgiftsret i hvert enkelt tilfælde medfører, at voldgiftssagen bliver langt dyrere at gennemføre end en retssag ved domstolene. Hertil kommer, at der ikke ved voldgiftssagen kan bevilges klageren fri proces som ved en retssag.

Til § 14.

Bestemmelsen svarer til bisygdomslovens § 1, stk. 1, sidste punktum, idet det er tilføjet, at ministeren kan forbyde indførsel af bier, som ud fra et avlsmæssigt synspunkt anses for uønskede her i landet. Ved krydsning mellem forskellige racer kan der fremkomme særdeles uheldigt afkom, og uden kontrol med parringen, kan en biavler risikere at få et sådant uheldigt materiale.

Til § 15.

Bestemmelsen i stk. 1 om bødeansvar er ny og er indføjet med henblik på tilfælde, hvor forgiftning af bier er forårsaget ved forsætlig eller groft uagtsom anvendelse af giftmidler, der er klassificeret som meget farlige for bier.

Efter stk. 2 vil overtrædelse af bestemmelser efter § 1, stk. 3, § 4, stk. 2, § 5, stk. 4, § 6, § 11, § 13 og § 14 kunne straffes med bøde.